

ضمیمه هفتگی روزنامه همشهری
صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سردبیر: دانیال معمار
معاون ضمائم: پروانه بهرام‌نژاد
دبیر ویر: نامه: زکبه سعیدی
تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جتایی، سمیرا باباجانیپور
ثریا روزبهانی، حسن حسن‌زاده، حمید رضا رسولی،
بهاره خسروی، فاطمه لیاف و مقدار مهرایی

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
طراح گرافیک و صفحه‌آرایی: حمید یزدانی، سعید غفوری، شیوا قنبری و امید روشنگر
عکس: گروه عکس همشهری، ویرایش عکس: فائزه توکلی
ویراستاران: امیر هوشنگ توکلی، سمانه مومن، هاله جوانفر، اعظم آجور بندیان

چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک:

موسسه نشر گستر امروز نوین
پدیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

صندوق پستی:
۱۹۳۹۵۵۴۴۶

تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

گروه ضمائم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولی‌عصر ۴، نرسیده به پارک‌وی،
کوچه شهید قریبی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

صفحات «روایت تهران» که پیش‌روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گذرگاه‌ها، واقع‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد؛ با عکس‌های بازمانده از خاطرات تهران دیر و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما از سال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس ما: ۲۲۰۴۶۰۶۷، ۲۲۲۵۵۰۰۰، mahaleh@hamshahrn.org

گنجینه غنی خاص و بی‌رقیب در محله

موضوع:

موزه‌های
امیرآباد

ویژگی:

مأمین
بخش

از مهم‌ترین
گنجینه‌های

تاریخی تهران

سال ۱۳۵۶ دو موزه از مهم‌ترین
موزه‌های پایتخت در محله امیرآباد
افتتاح شد؛ موزه‌هایی که آثار
فرهنگی و هنری گرانبایی را در
خود جای داده‌اند.

پازیریک: فرشی که زندانیان زندان قصر بافتند

عبدالعزیز فرمانفرمایان، معمار
معروف تهرانی بعد از ساخت
ساختمان بخش راکتور اتمی
دانشگاه تهران و همچنین
آزمایشگاه برق دانشکده فنی و
خوابگاه و ناهارخوری دانشجویان در امیرآباد
ساختمانی را به شکل دار قالی و سیاه‌چادر طراحی کرد
که در بهمن ۱۳۵۶ به‌عنوان نخستین موزه فرش تهران
افتتاح شد. محمدجواد اینانلو، مدیر موزه فرش امیرآباد
می‌گوید: «این موزه با گنجینه غنی و خاص بی‌رقیب است
و در گنجینه آن بیش از ۲ هزار تخته فرش از دوره صفویه
و سایر دوران تاریخی نگهداری می‌شود. از دیدنی‌ترین
فرش‌های موزه می‌توان از فرش پازیریک نام برد که در واقع
نسخه بازنمایی شده همان پازیریک معروف موزه آرمنیتاژ
است با این تفاوت که اوایل دهه ۴۰ توسط زندانیان زندان
قصر بافته شده و حالا در موزه فرش نگهداری می‌شود.

دوره‌های نوای هنری جهان

وارد موزه هنرهای معاصر امیرآباد که می‌شوید گویا وارد
تونل زمان تاریخ هنر ایران و جهان شده‌اید. سال ۱۳۵۶
موزه هنرهای معاصر با معماری کامران دیبا معمار و نقاش
تهرانی جوری طراحی شد که نمایانگر هنر و معماری ایران
باشد. طراحی ورودی آن که به‌صورت بادگیرهای یزد
بود از همان ابتدا مورد توجه قرار گرفت. نصرالله حدادی،
تهران‌پژوه می‌گوید: «شکل‌گیری موزه‌های متنوع و جذاب
در محله امیرآباد ارتباط مستقیمی با دانشگاه داشت. به‌دلیل

وجود این مجموعه بزرگ دانشجویی
انتظار می‌رفت تا در این محدوده مراکز
فرهنگی و هنری رونق بیشتری بگیرد؛
همچنان که ساخت موزه هنرهای معاصر
در حاشیه پارک لاله مورد توجه قشر
فرهنگی و عموم مردم قرار گرفت و
استقبال بی‌نظیری از آن شد.»

بعضی از آثار هنری موزه هنرهای معاصر
منحصر به فرد است در هیچ‌جای دنیا وجود
ندارد. از جذاب‌ترین آثار این موزه که همان
سال ۱۳۵۶ همراه با افتتاح آن طراحی و اجرا
شد حوض روغن به نام «ماده و فکر» بود که
به‌دست نوریکی هاراگوچی هنرمند ژاپنی
ساخته شد؛ مکعب فولادی بزرگ با ۵ هزار
لیتر روغن سوخته که ذهن هر مخاطبی را
درگیر می‌کند.

موزه‌های در کالسکه‌خانه امیر کبیر

سال ۱۳۸۰ در زمین‌هایی که روزگاری اسب‌های
قاجاری نگهداری می‌شدند و به اصطیل شاهی
معروف بود نخستین موزه علوم پزشکی کشور
ساخته شد.

نصرالله حدادی می‌گوید: «این موزه به پیشنهاد دکتر مازیار
اشرفیان بناب و با پشتیبانی سازمان میراث فرهنگی کشور
در بنایی قدیمی در منطقه امیرآباد تهران، با مساحتی بیش
از ۹ هزار مترمربع ساخته شد. آثار و اشیای به نمایش درآمده
در این موزه، یافته‌های ملموس دوره‌های پیش از تاریخ، ابزار و
ادوات پزشکی در دوره معاصر را در برمی‌گیرد.»

گده ۴۰ جمجمه ۵ هزار ساله

مومیایی ۹۰۰ ساله ایرانی، سال‌هاست در محلی که روزگاری
اصطیل شاهی ناصرالدین‌شاه بود نگهداری می‌شود. اواخر
دهه ۷۰ بود که این مومیایی بعد از گرفتن از سارقان عتیقه
به‌دست میراث فرهنگی افتاد و طولی نکشید که جسد زن

موزه هنرهای معاصر

با قدمت بیش از ۹۰۰ سال، به موزه ملی تاریخ علوم پزشکی
ایران سپرده شد. بیست و اندی سال است که این بانو در
محفظه‌ای شیشه‌ای نگهداری می‌شود. علیرضا زمانی،
تهران‌پژوه در این باره می‌گوید: «بیش از ۱۷۰ سال قبل
«اصطیل شاهی» در زمین‌های منسوب به «امیر کبیر»
صدر اعظم «ناصرالدین‌شاه» ساخته شد؛ زمینی که سال
۱۳۸۰ به «موزه ملی تاریخ علوم پزشکی ایران» تبدیل شد
تا بیانگر پیشینه تاریخی تهران و همچنین کشور باشد. یکی
از بخش‌های مهم این موزه، بخش دیرین انسان‌شناسی
است که اکنون جسد ۹۰۰ ساله زن کشف شده در این بخش
نگهداری می‌شود. این جسد به پیرزن ۶۵ ساله تعلق دارد که
از اطراف شهر یزد پیدا و به‌دلیل شرایط خاص محیطی از

نابودی حفظ شده است. نمونه‌هایی از اجساد در
ایران یافت شده که به‌صورت طبیعی مومیایی
شده‌اند که عامل آن را می‌توان شرایط خاص
محیطی دانست و از جمله این شرایط می‌توان
درصد بالای نمک موجود در خاک، رطوبت کم
محیط و نبود میکروارگانیسم‌ها نام برد. علاوه
بر این مومیایی، ۴۰ جمجمه ۵ هزار ساله در
محفظه‌های شیشه‌ای این بخش نگهداری
می‌شود که در کنار هر یک، اطلاعاتی برای
آگاهی بیشتر، وجود دارد. جالب‌ترین آن
به دختر ۱۳ ساله‌ای تعلق دارد که به‌عنوان

«جمجمه نامدار» موزه شناخته می‌شود؛ جمجمه‌ای
سوراخ‌شده متعلق به دختری ۱۳ ساله از دوره شهر سوخته
است که از حدود ۵ هزار سال پیش باقی مانده و هزار حرف
ناگفته از تاریخ پزشکی این سرزمین در سر خود دارد!
این‌گونه به‌نظر می‌رسد که بیمار، به‌خاطر جمع شدن مایع
درون جمجمه، بستری شده و پزشکان ایرانی برای درمان
این بیماری که به آن «هیدرو سفال» می‌گویند، بریده‌ای
مثلی شکل در جمجمه بیمار ایجاد و با مهارتی شگرف،
مایع درون جمجمه را خارج می‌کنند. تنها همین دستاورد
به‌جای مانده از آن روزگار و نمایش‌اش در این موزه، نشان
می‌دهد که نخستین جراحی جمجمه در تاریخ پزشکی
جهان را پزشکان ایرانی انجام داده‌اند.»

قصه غمبار جشن خیابان ۳۶

خوشبختانه چون شب بود و مهد کودک تعطیل بود هیچ کودکی آسیب
ندید.

مشهوری در بخش دیگر صحبت‌هایش از ماجرای اصابت یک راکت دیگر
به ساختمانی سه طبقه یاد می‌کند و می‌گوید: «در همان شبی که راکت‌ها
به خیابان گیشا اصابت کرد، در خانه‌ای در آپارتمان سه طبقه در خیابان
سی‌وششم جشن تولدی در حال برگزاری بود. تا قبل از اصابت راکت‌ها
جشن تولد تمام شده بود و بیشتر بچه‌ها به خانه‌هایشان رفته بودند
برای همین، کودکان شرکت‌کننده در جشن آسیب جدی ندیدند. اما
میزبان مهمان داشت که بر اثر اصابت راکت و خرابی‌هایی بعد از انفجار،
۱۱ نفر شهید و حدود ۴۴ نفر دیگر زخمی شدند. مجروحان به‌سرعت به
بیمارستان‌های امام خمینی و امیرالمؤمنین (ع) منتقل شدند و در آنجا
جراحات ۲۸ نفر سربازی مداوا شد. ساختمان آسیب‌دیده هم به ساختمان
جشن تولد میان اهالی شهرت پیدا کرد.»

هنوز هم با گذشت بیش از ۴۰ سال از آن شب تلخ، قصه
غمبار ساختمان جشن تولد در خیابان سی‌وششم محله
گیشا را قدیمی‌های محله از یاد نبرده‌اند. ماجرا به شب
دوازدهم خردادماه سال ۱۳۶۴ ساعت ۲۲:۳۰ مربوط
می‌شود؛ شبی که با حمله هوایی هواپیماهای بعثی
اتفاق وحشتناکی در محله رقم خورد.

آن سال خردادماه مصادف با ایام ماه مبارک رمضان
بود که ۳ راکت به محله گیشا اصابت کرد. «قربان
مشهوری» از اهالی قدیمی محله گیشا، در این باره
می‌گوید: «در بمباران آن شب ۳ راکت به محله
گیشا اصابت کرد. یکی از این راکت‌ها در خیابان
بیست و نهم فرود آمد.
در این خیابان مهد کودک کی قرار داشت که

موضوع:

بمباران
خرداد ۶۴

ویژگی:

در این
بمباران ۵ نفر
شهید و زخمی
شدند

